

Europos Sąjungos
Taryba

Briuselis, 2021 m. gegužės 18 d.
(OR. en)

8768/21

CULT 33
AUDIO 54
SOC 273

POSĖDŽIO REZULTATAI

nuo: Tarybos generalinio sekretoriato

kam: Delegacijoms

Ankstesnio
dokumento Nr.: 7431/21

Dalykas: Tarybos išvados dėl kultūros ir kūrybos sektorių atsigavimo, atsparumo ir tvarumo

Delegacijoms priede pateikiamos Tarybos išvados dėl kultūros ir kūrybos sektorių atgaivinimo, atsparumo ir tvarumo, kurias 2021 m. gegužės 17–18 d. posėdyje patvirtino Taryba (švietimas, jaunimas, kultūra ir sportas).

Tarybos išvados dėl
kultūros ir kūrybos sektorių atsigavimo, atsparumo ir tvarumo

Europos Sąjungos Taryba,

PRIMINDAMA

1. kad atsižvelgiant į COVID-19 pandemiją reikia imtis precedento neturinčių pastangų užtikrinti didesnę atsparumą ir transformaciją ES, kaip nurodyta Europos Vadovų Tarybos 2020 m. liepos 17–21 d. specialiajame susitikime priimtose išvadose¹;
2. pasiryžimą skubiai imtis ryžtingų politikos veiksmų siekiant remti kultūros ir kūrybos sektorius krizės metu ir jai pasibaigus, kaip pareiškė už kultūros, medijų ir audiovizualinius klausimus atsakingi ES ministrai Kroatijos ir Vokietijos pirmininkavimo laikotarpiais įvykusiose trijose neformaliose vaizdo konferencijose;
3. kultūros ir kūrybos sektoriams remti skirtas neeilines priemones, kurias Europos Sąjunga ir jos valstybės narės įdiegė nuo pat COVID-19 pandemijos pradžios;
4. Europos socialinių teisių ramsčio svarbą užtikrinant, kad nė vienas nebūtų paliktas nuošalyje nei ekonomikos gaivinimo proceso metu, nei skaitmeninės ir žaliosios pertvarkų metu;

¹ Dok. EUCO 10/20.

5. politinį susitarimą dėl 2021–2027 m. programos „Kūrybiška Europa“, kuriai naujojoje daugiametėje finansinėje programoje (DFP) numatytas didesnis biudžetas;
6. Europos Komisijos priimtą veiksmų planą, kuriuo siekiama remti žiniasklaidos ir audiovizualinio sektorių atsigavimą ir transformaciją;

SUVOKDAMA

7. itin svarbų kultūros vaidmenį europinei tapatybei ir reikšmingą kultūros sektoriaus, dėl jo tikrosios vertės ir didelio socialinio ir ekonominio poveikio, prisidėjimą prie mūsų šalių visuomenės gyvybingumo, įtraukumo, demokratinio veikimo ir klestėjimo;
8. kultūros potencialą kaip idėjų šaltinį ir priemonę kurti naujus sprendimus, spręsti diskriminacijos problemą ir stiprinti socialinius ryšius, kurti naują solidarumą, pagyvinti erdves ir stiprinti mūsų gebėjimą geriau reaguoti į dabartinius ir būsimus iššūkius;
9. tai, kad kultūros ir kūrybos sektoriai pripažįstami viena esminių Europos ekonomikos ekosistemų, ir suvokdama šių sektorių kaip ekonomikos vystymosi varomosios jėgos potencialą;
10. menininkų, atlikėjų ir kūrėjų gebėjimą prisitaikyti prie dabartinės krizės keliamų iššūkių, randant naujų ir novatoriškų būtų, iš esmės skaitmeninėje aplinkoje, pateikti turinį savo auditorijai ir pritraukti naują auditoriją;
11. precedento neturinčią būtinybę atkurti ir stiprinti kultūros ir kūrybos ekosistemas, pasinaudojant patirtimi, įgyta reaguojant į COVID-19 krizės sukeltus iššūkius;

ATSIŽVELGDAMA Į TAI, KAD

12. dabartinė krizė atskleidė struktūrines problemas kultūros ir kūrybos sektoriuose ir į ją reikia reaguoti nedelsiant, taip pat reikia imtis įžvalgių plataus užmojo veiksmų, atveriančių kelius didesniai kultūros ir kūrybos sektorių, ypač menininkų ir profesionalų, atsparumui ir tvarumui;
13. kultūros ir kūrybos sektorius, ypač labiausiai nuo dabartinės krizės nukentėjusius sektorius, svarbu stiprinti šalinant jų pažeidžiamumą ir skatinant teisingumą ir lygybę visų atžvilgiu, ypač daug dėmesio skiriant menininkų ir kultūros profesionalių padėčiai;

PABRĖŽIA, KAD

14. kultūros ir kūrybos sektoriai yra vieni iš labiausiai nuo COVID-19 krizės nukentėjusių sektorių dėl to, kad jie pasižymi unikaliomis savybėmis, pavyzdžiui, turi tiesioginį kontaktą su auditorija, ir dėl to, kad daug kultūrai skirtų vietų (nors ir ne visos) buvo uždarytos ir renginiai buvo atšaukti, taip sukeltą didelių ekonominių sunkumų;
15. didžioji dalis kultūros ir kūrybos sektorių darbuotojų, ypač pažeidžiamiausi, susiduria su didele nežinomybe dažnai dėl to, kad jie yra socialiai neapsaugoti ir jiems netaikomi paramos nedarbo atveju mechanizmai, nes darbui kultūros srityje dažnai būdingos mažų garantijų trumpalaikės sutartys ir šiuose sektoriuose iš esmės vyrauja savarankiškai dirbantys profesionalai;
16. labai mažoms, mažosioms ir vidutinėms įmonėms, taip pat kultūros įstaigoms ir organizacijoms (tiek pelno siekiančioms, tiek pelno nesiekiančioms), kurios sudaro didžiąją kultūros ir kūrybos sektorių dalį ir prisideda prie kultūros įvairovės, reikia pritaikyti priemonių, nes jos dėl savo pažeidžiamumo yra neatsparios neigiamam krizių poveikiui;

17. daug menininkų, kūrėjų ir kultūros profesionalų greitai ėmė demonstruoti savo kūrinius ir kūrybos procesus internete, bet jiems sunku užsitikrinti tvarius pajamų šaltinius, nors srautai labai didelėse interneto platformose ir jų pajamos padidėjo;
18. kultūros prieinamumas pasirodė esąs labai svarbus piliečių gerovės ir šalių visuomenės darnos veiksnys, bet sveikatos sumetimais prieinamumas ir toliau gali būti ribojamas;
19. ribojimai, nustatyti reaguojant į pandemiją, turi padarinių kultūros profesionalų judumui ir kultūros kūrinių sklaidai, dėl to kyla iššūkių kultūros ir kalbų įvairovei, dialogo tęstinumui, mainams ir tarpvalstybinėms vertės grandinėms;
20. pandemija taip pat padarė poveikį kultūros ir kūrybos sektorių partneriams trečiosiose valstybėse, todėl svarbu rodyti solidarumą ir su jais bendradarbiauti stengiantis užtikrinti tvarų atsigavimą ir vystymąsi ES tarptautinių kultūrinių ryšių ir išorės veiksmų kontekste;

DERAMAI ATSIŽVELGDAMA Į SUBSIDIARUMO IR PROPORCINGUMO PRINCIPUS, ATITINKAMAS VALSTYBIŲ NARIŲ KOMPETENCIJOS SRITIS IR SOCIALINIŲ PARTNERIŲ VAIDMENĮ IR AUTONOMIŠKUMĄ, NUSTATO ŠIUOS ŠEŠIS PRIORITETUS SIEKiant skatinti kultūros ir kūrybos sektorių atsigavimą siekiant didesnio atsparumo ir tvarumo:

I. GERINTI GALIMYBES GAUTI PRIEINAMA FINANSAVIMA

Prašo valstybių narių ir Komisijos:

21. pasinaudoti Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemone siekiant sudaryti sąlygas atsigavimui po neigiamo COVID-19 pandemijos poveikio ir užtikrinti, kad kultūros ir kūrybos sektoriai taptų atsparesni būsimoms krizėms, sprendžiant struktūrines problemas, su kuriais šie sektoriai susiduria, ir, kai aktualu, įgyvendinant tinkamas ir veiksmingas paramos schemas;
22. skatinti kultūros ir kūrybos sektoriams svarbių programų, kaip antai programų „Kūrybiška Europa“, „Erasmus +“, „Europos horizontas“, „InvestEU“, Skaitmeninės Europos programos, Sanglaudos politikos fondų ir Europos Sąjungos ekonomikos gaivinimo priemonės, sinergiją;
23. supaprastinti paraiškų teikimo procesus ir kuo labiau sumažinti su finansavimo programomis susijusią biurokratiją;
24. stengtis užtikrinti, kad nė vienas nebūtų paliktas nuošalyje ir kad finansavimo mechanizmais būtų reaguojama į konkrečius savarankiškai dirbančių asmenų, labai mažų, mažųjų ir vidutinių įmonių ir kultūros srityje veikiančių įstaigų ir organizacijų (tiek pelno siekiančių, tiek pelno nesiekiančių) poreikius ir pajėgumus;

25. dalytis pritaikyta informacija apie kultūros ir kūrybos sektoriams prieinamas finansavimo ir bendro finansavimo galimybes per kultūros ir kūrybos sektorius remiančias struktūras valstybėse narėse, taip pat per atitinkamus ES programų biurus, agentūras ar kontaktinius punktus, ir stiprinti šių subjektų dialogą siekiant užtikrinti, kad kultūros ir kūrybos sektoriai laiku gautų informaciją ir konsultacijas.

Prašo Komisijos:

26. nustatyti bendrą vieno langelio principu veikiančią priemonę aktualiai, reguliariai atnaujinamai, lengvai suprantamai, lengvai prieinamai ir pritaikytai informacijai visomis oficialiosiomis ES kalbomis apie finansavimo galimybes kultūros ir kūrybos sektoriams teikti, taip užtikrinant visiems kultūros srities veikėjams galimybę greitai gauti informacijos apie aktualias ES finansavimo programas;
27. įvertinti valstybės pagalbos taisyklių taikymą kultūros ir kūrybos sektoriams siekiant apsvarstyti, ar nereikėtų šių taisyklių patikslinti;
28. toliau glaudžiai bendradarbiauti su suinteresuotaisiais subjektais įgyvendinant paramos priemonės ir ES finansavimo programas siekiant užtikrinti, kad turimas finansavimas atitiktų sektoriaus poreikius, visų pirma nenumatytomis aplinkybėmis.

II. DIDINTI KULTŪROS IR KŪRYBOS SEKTORIŲ PROFESIONALŲ ATSPARUMA

Prašo valstybių narių:

29. pagal atitinkamas sistemas skatinti tolesnę teisingos ir tvarios darbo rinkos plėtojimą, įskaitant kultūros ir kūrybos sektorių profesionalų socialinę apsaugą, kad būtų atsižvelgiama į veiklos kultūros ir kūrybos sektoriuose ypatumus, palaikant glaudų dialogą su sektoriais²;
30. skatinti nuolatinį dialogą ir keitimąsi informacija su kultūros ir kūrybos sektorių profesionalais, skatinant juos pranešti apie problemas ankstyvame etape ir dalytis rastais sprendimais.

Prašo valstybių narių ir Komisijos:

31. skatinti kultūros ir kūrybos sektorius toliau plėtoti naujus verslo modelius, pavyzdžiui, išnaudojant duomenų potencialą, kad jais būtų reaguojama į ekonominius ir skaitmeninius iššūkius, visuomenei kylančius iššūkius ir iššūkius aplinkos srityje;
32. skatinti mokymo galimybes, kuriomis stiprinami verslumo, skaitmeniniai, finansiniai ir valdymo įgūdžiai, įgūdžiai intelektinės nuosavybės srityje, taip pat bendras kultūros ir kūrybos sektorių profesionalų atsparumas;
33. skatinti ieškoti naujų būdų ir priemonių menininkų pajamoms užtikrinti, aptariant menininkų padėtį ir keičiantis mintimis apie darbo sąlygas Europos kultūros ir kūrybos sektoriuose ir pramonės šakose su menininkų ir kultūros ir kūrybos sektorių padėties ir darbo sąlygų grupe, kuri turi būti įsteigta pagal atvirąjį koordinavimo metodą;
34. skatinti pastangas toliau saugoti kultūros ir kūrybos sektorius nuo piratavimo.

² 2019 m. lapkričio 8 d. Tarybos rekomendacija dėl darbuotojų ir savarankiškai dirbančių asmenų socialinės apsaugos galimybių, *OL C 387, 2019 11 15, p. 1.*

III. TOLIAU STIPRINTI JUDUMĄ IR BENDRADARBIAVIMĄ

Prašo valstybių narių ir Komisijos:

35. imtis atitinkamų veiksmų siekiant toliau skatinti bendradarbiavimą, be kita ko, su trečiosiomis valstybėmis, ir palengvinti laisvą menininkų ir kultūros ir kūrybos sektorių profesionalų judėjimą, skatinant mainus, bendradarbiavimą ir meninę laisvę, atsižvelgiant į bendruosius laisvo asmenų ir paslaugų judėjimo principus;
36. toliau ieškoti judumo problemų sprendimų, kad menininkams ir kultūros ir kūrybos sektorių profesionalams būtų lengviau orientuotis įvairios tarpvalstybinio judumo administravimo praktikos srityje;
37. skatinti įvairių meno disciplinų tarpusavio bendradarbiavimą ir, kai aktualu, supaprastinti susijusias taisykles;
38. skatinti būtiną lankstumą, kad Europos judumo lėšas būtų galima perskirstyti taip, kad būtų patenkinti skubiausi šio sektoriaus poreikiai, kai taikomi kelionių ribojimai.

IV. PASPARTINTI SKAITMENINE IR ŽALIAJĄ PERTVARKAS

Prašo valstybių narių ir Komisijos:

39. skatinti kelti kultūros ir kūrybos sektorių profesionalų kvalifikaciją, kad jie galėtų veiksmingai patekti į skaitmeninę erdvę, ja naudotis, gauti iš jos pelno ir joje konkuruoti, atsižvelgiant į labai didelių interneto platformų atliekamą vaidmenį;
40. pasinaudoti peržiūrėtos Audiovizualinės žiniasklaidos paslaugų direktyvos³ ir Autorių teisių direktyvos⁴ teikiamomis galimybėmis siekiant palengvinti kultūros ir kūrybos sektorių atsigavimą;
41. skatinti tarpdalykinį kultūros ir kūrybos sektorių bei aplinkos ir technologijų sektorių bendradarbiavimą, skatinant inovacijas tiek kultūros, tiek pramonės sektoriuose ir visapusiškai pasinaudojant kalbos technologijomis ir skaitmeninėmis technologijomis, pvz., dirbtiniu intelektu;
42. kai tikslinga, skatinti visų kartų kultūrinį švietimą kaip sąmoningesnio vartotojų požiūrio į platesnę kultūros sektoriaus produkciją įvairovę formavimo priemonę;
43. pabrėžti svarbą kultūros ir kūrybos sektorių transformacinį vaidmenį kaip tvarumo varomąją jėgą ir, kai įmanoma, sudaryti palankias sąlygas visiems kultūros srities veikėjams kuo labiau padidinti savo galimybes kovoti su klimato kaita, be kita ko, mažinant jų veiklos poveikį aplinkai.

³ Direktyva 2010/13/ES su pakeitimais, padarytais Direktyva (ES) 2018/1808.

⁴ Direktyva (ES) 2019/790.

V. GERINTI ŽINIAS IR PASIRENGIMĄ BŪSIMIEMS IŠŠŪKIAMS

Prašo valstybių narių ir Komisijos:

44. skatinti visapusiškas ir išsamias žinias apie kiekvieno kultūros ir kūrybos sektoriaus konkrečius poreikius, ypatybes ir pažeidžiamumą visoje vertės grandinėje, pavyzdžiui, atliekant mokslinius tyrimus, nustatant įgūdžius ir palaikant nuolatinį bei glaudų dialogą su suinteresuotaisiais subjektais, įskaitant vietos bendruomenes;
45. palengvinti keitimąsi praktine patirtimi, geriausios praktikos pavyzdžiais ir informacija, susijusia su veiksmingiausiais būdais, kaip padėti kultūros ir kūrybos sektoriams atsigauti (pvz., gaivinimo plano priemonės), ir sutelkti dėmesį į pasirengimą nenumatytiems ir neapibrėžtiems reiškiniais, kurie ateityje gali sutrikdyti šiuos sektorius;
46. stiprinti kultūros paveldo apsaugą daugiausia dėmesio skiriant tvarumui ir atsparumui nelaimėms, nes tai yra neatskiriama kultūros paveldo valdymo dalis.

VI. ATSIŽVELGTI Į KULTŪROS ERDVES IR VIETOS BENDRUOMENES

Prašo valstybių narių ir Komisijos:

47. kultūros erdvių ir vietos bendruomenių poreikius ir nuomones įtraukti kaip gairių šaltinį nustatant kultūros politikos, strategijų ir programų prioritetus, taip kuo labiau padidinant kultūros srities veiklos ir idėjų socialinį poveikį;
48. toliau skatinti kultūros ir kūrybos sektorių partnerystes su kitais politikos sektoriais (pvz., sveikatos, švietimo, jaunimo, mokslo, mokslinių tyrimų ir inovacijų, aplinkos, užimtumo, socialinių reikalų, turizmo), siekiant pasinaudoti kultūros teikiama nauda gerovei ir tvarumui, kai aktualu, visapusiškai pasinaudojant esamomis struktūromis ir programomis.

Prašo valstybių narių:

49. kai įmanoma, skatinti kultūros erdvių, vietos bendruomenių, valdžios institucijų ir kultūros ir kūrybos sektorių profesionalų ryšius, pripažįstant, kad kultūros ir kūrybos ekosistemos yra griežtai grindžiamos principu „iš apačios į viršų“;
50. skatinti socialinį susietumą per kultūrą kaip vertingą atsaką į socialinių kontaktų ribojimo ir skaitmeninės sąveikos padarinius;
51. skatinti šalių visuomenių kultūrinį sąmoningumą skatinant aktyvų kultūrinį dalyvavimą ir vienodą prieigą prie kultūros išteklių visoms socialinėms grupėms, įskaitant labiausiai marginalizuotas ir pažeidžiamiausias grupes;
52. raginti kultūros įstaigas plėtoti novatorišką požiūrį ir metodus įvairiai auditorijai pritraukti.

RAGINA VALSTYBES NARES IR KOMISIJĄ KEISTIS GERIAUSIOS PRAKTIKOS
PAVYZDŽIAIS IR ĮVERTINTI ŠIAS IŠVADAS NE VĖLIAU KAIP 2023 M.

Susiję politikos dokumentai

Europos Vadovų Taryba

2020 m. liepos 17–21 d. specialiajame susitikime priimtos Europos Vadovų Tarybos išvados (EUCO 10/20);

Nauja 2019–2024 m. strateginė darbotvarkė (Europos Vadovų Tarybos priimta 2019 m. birželio 20 d.);

2017 m. gruodžio 14 d. Europos Vadovų Tarybos išvados (EUCO 19/1/17 REV 1).

Ministrų deklaracijos

Deklaracija dėl kultūros COVID-19 krizės metu (2020 m. balandžio mėn.);

Kultūros ministrų ir jų atstovų Bukarešto deklaracija dėl kultūros vaidmens kuriant Europos ateitį (2019 m. balandžio mėn.).

Europos Sąjungos Taryba

Tarybos išvados, kuriomis iš dalies keičiamas 2019–2022 m. darbo planas kultūros srityje (OL C 193, 2020 6 9, p. 20);

Tarybos išvados dėl rizikos valdymo kultūros paveldo srityje (OL C 186, 2020 6 15, p. 1);

Europos Sąjungos Tarybos ir Taryboje posėdžiavusių valstybių narių vyriausybių atstovų rezoliucija dėl darnaus vystymosi kultūros aspekto (OL C 410, 2019 12 6, p. 1);

Tarybos išvados dėl ES strateginio požiūrio į tarptautinius kultūros ryšius ir veiksmų programos (OL C 192, 2019 6 7, p. 6);

Tarybos išvados dėl 2019–2022 m. darbo plano kultūros srityje (OL C 460, 2018 12 21, p. 12);

Tarybos išvados dėl kultūros prieinamumo naudojantis skaitmeninėmis priemonėmis skatinimo, daugiausia dėmesio skiriant auditorijos formavimui (OL C 425, 2017 12 12, p. 4);

Tarybos išvados dėl kultūros ir kūrybos sankirtų, kuriomis siekiama skatinti inovacijas, ekonominį tvarumą ir socialinę įtrauktį (OL C 172, 2015 5 27, p. 13);

Tarybos išvados dėl menininkams ir kultūros specialistams skirtų judumo informacijos tarnybų (OL C 175, 2011 6 15, p. 5).

Europos Komisija

Europos žiniasklaida skaitmeniniame dešimtmetyje: gaivinimo ir transformacijos rėmimo veiksmų planas (COM(2020) 784 final);

Viso ES inovacinio potencialo išnaudojimas. Intelektinės nuosavybės veiksmų planas ES ekonomikai gaivinti ir jos atsparumui didinti (COM(2020) 760 final);

Proga Europai atsigauti ir paruošti dirvą naujai kartai (COM(2020) 456 final);

Europos žaliasis kursas (COM(2019) 640 final);

Naujoji Europos kultūros darbotvarkė (COM(2018) 267 final).

Europos Parlamentas

2020 m. rugsėjo 17 d. rezoliucija dėl Europos kultūros gaivinimo (2020/2708(RSP));

2007 m. birželio 7 d. rezoliucija dėl menininkų socialinio statuso (2006/2249(INI));

1999 m. vasario 25 d. pranešimas dėl menininkų situacijos ir vaidmens Europos Sąjungoje (A4-0103/99).

UNESCO

Kultūros krizė: politinės gairės siekiant atsparaus kūrybos sektoriaus (2020 m.);

Kultūra ir menininkų darbo sąlygos: 1980 m. rekomendacijos dėl menininko statuso įgyvendinimas (2019 m.);

Rekomendacija dėl menininko statuso (1980 m.).
